

พฤติกรรมและจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา Online Social Networks Behavior and Ethic of Students in Burapha University

วรรณประภา เขี่ยมฤทธิ (Wannaprapha Eiamrit)*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา พฤติกรรม และจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา โดยรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 633 คน และรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสนทนากลุ่ม จำนวน 40 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ t-Test และ F-test ผลการวิจัยพบว่า นิสิตส่วนใหญ่ใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์จากเฟซบุ๊กมากที่สุด โดยเริ่มต้นใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์จากการศึกษาด้วยตนเอง และพบว่า บุคคลที่อยู่ในเครือข่ายสังคมออนไลน์ส่วนใหญ่ คือ เพื่อนในชั้นเรียน โดยมีวิธีการพิจารณาเลือกรับเพื่อนจากความรู้จักและคุ้นเคยกับบุคคลคนนั้นอยู่ก่อนแล้วมากที่สุด ระยะเวลาการใช้งานส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 4 - 5 ชั่วโมง/วัน และใช้งานมากที่สุดในช่วงเวลา 20.00 - 24.00 น. โดยใช้บริการผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กที่หอพักเพื่อรับข่าวสาร

ด้านจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ พบว่า นิสิตมีระดับจริยธรรมด้านความถูกต้องอยู่ในระดับมาก ด้านความเป็นส่วนตัวและด้านความเป็นเจ้าของอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการเข้าถึงข้อมูลอยู่ในระดับน้อย

คำสำคัญ: เครือข่ายสังคมออนไลน์, พฤติกรรม, จริยธรรม, มหาวิทยาลัยบูรพา

* ภาควิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Abstract

This study is designed to be mixed methods research. Its objective is to study behavior and ethics in using social network of undergraduate students, Burapha University. The research gathered quantitative data with random sampling from 633 students and also qualitative data with group discussion 40 students. The statistics in this research which are frequency, percentage and standard deviation. As for the hypothesis testing to compare the sample mean by using t-Test and F-test. The research found that the majority students used Facebook. The students got started to use the social network by themselves and their social network account connected to friends in classes. As for consideration to be friends on the social network, the students accepted acquaintances to be the first priority. The period of using the social network found that the students spent time 3-4 hours per day and used the social media at 08.00 pm to 00.00 am. The students accessed their social network account at dormitories and the purpose of using the social network for browsing information.

As for the ethics to use the social network found that the moral of students in term of accuracy was in the high level, privacy and ownership were in the middle level and reachable performance was in the low level.

Keywords: Social Network, Behavior, Ethic, Burapha University

บทนำ

เทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันพัฒนาไปอย่างรวดเร็วเพื่อตอบสนองความต้องการด้านข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศและการติดต่อสื่อสารที่สะดวกมากยิ่งขึ้นของมนุษย์ ดังนั้นรูปแบบของเทคโนโลยีจึงพัฒนาขีดความสามารถเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ ตั้งแต่ยุคการพัฒนาเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทำให้มนุษย์สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ง่ายยิ่งขึ้น มีการพัฒนารูปแบบของเว็บไซต์ในระยะเวลาเพื่อสื่อสารข้อมูลสารสนเทศ และข่าวสารต่าง ๆ ไปยังผู้รับสาร ทำให้ย่นระยะทาง และระยะเวลาในการสื่อสารให้สั้นลง ซึ่งในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศโดยการพัฒนารูปแบบ

การนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ ผ่านเว็บไซต์ ในระยะแรกนั้นเป็นลักษณะของการติดต่อสื่อสารแบบทางเดียว ผู้รับสารสามารถอ่านข้อมูลต่าง ๆ ได้จากหน้าเว็บไซต์ที่อยู่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งเรียกวิวัฒนาการของเทคโนโลยีเว็บในระยะนี้ในภายหลังว่าเป็นยุคของเว็บ 1.0 จากนั้นการพัฒนาของเทคโนโลยีเว็บก็มีมาอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งการสื่อสารข้อมูลผ่านเว็บสามารถสื่อสารได้แบบสองทาง คือ ผู้รับสารสามารถรับทราบข้อมูลต่าง ๆ ผ่านเว็บไซต์ได้ สามารถโต้ตอบ แสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ได้ โดยที่ผู้ใช้สามารถเผยแพร่ข้อมูลส่วนตัว เรื่องเล่า รูปภาพ และวิดีโอเพื่อให้สมาชิกในเครือข่ายออนไลน์ได้รับข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน รวมถึงเปิดโอกาสให้มีการรู้จักกันผ่านเพื่อนของเพื่อน และทำความรู้จักกับบุคคลอื่น (ศิริพร กนกชัยสกุล, 2553, หน้า 29) ซึ่งเป็นระยะการพัฒนาเทคโนโลยีเว็บในยุค 2.0 การพัฒนาในระยะนี้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้งานอินเทอร์เน็ตเป็นอย่างมาก ทำให้เกิดปรากฏการณ์การรวมกลุ่มกันของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต จนกระทั่งพัฒนาเป็นเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social networking website) (สุมาวลี ศาลาสุข, 2551, หน้า 51)

เครือข่ายสังคมออนไลน์ จึงเป็นเสมือนพื้นที่สาธารณะที่คนทั่วโลกสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ และแบ่งปันข้อมูลให้กับผู้อื่นที่อยู่ในเครือข่ายผ่านทางอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งสื่อสังคมออนไลน์ที่นิยมใช้มีหลายประเภท เช่น เว็บบล็อก เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ เว็บไซต์แบ่งปันวิดีโอ ไมโครบล็อก และสารานุกรมเสรี เป็นต้น ซึ่งเป็นช่องทางการสื่อสารในกลุ่มคนจำนวนมากในเวลาอันรวดเร็วเมื่อเทียบกับสื่อหลัก และกระแสความนิยมในการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่สามารถเชื่อมโยงและชักชวนสมาชิกใหม่ ๆ เข้ามาในสังคมออนไลน์ได้โดยง่าย ทำให้มีจำนวนผู้ใช้งานเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก เว็บไซต์ที่ได้รับความนิยม เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ ยูทูบ ไฮไฟร์ มายสเปซ มัลติพล์ ฯลฯ เว็บไซต์เหล่านี้เป็นเครื่องมือการสื่อสาร การส่งข้อมูล ข่าวสาร รูปภาพ และสื่อมัลติมีเดีย ไปยังกลุ่มสมาชิกสังคมออนไลน์ได้อย่างรวดเร็วและแพร่หลาย ดังสถิติจาก Markingcharts.com (2012) พบว่าอัตราการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่นิยมใช้มากที่สุด คือ เฟซบุ๊ก รองลงมาคือ ยูทูบ และทวิตเตอร์

นอกจากนี้ ยังมีการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อความบันเทิงและเป็นแหล่งธุรกิจบนโลกอินเทอร์เน็ต (วิยะดา สิริติมัทธินิมา, 2553, หน้า 150) เครือข่ายสังคมออนไลน์จึงเป็นปรากฏการณ์ทางเทคโนโลยีที่มีผลต่อมนุษย์ในสังคมเสมือน

ที่เรียกว่า “สังคมออนไลน์” ในขณะที่เดียวกันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่นำพาความสะดวกสบายในการติดต่อสื่อสารนั้น มีทั้งประโยชน์และโทษ ดังนั้นการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะที่คนในสังคมออนไลน์ใช้ร่วมกันในการโพสต์ข้อความ โหลดข้อมูล โหวตเพื่อแสดงความคิดเห็น รวมถึงการแชร์ข้อมูลร่วมกัน ผู้ใช้จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในด้านความถูกต้อง สิทธิความเป็นส่วนตัว มารยาทและจริยธรรมในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในกลุ่มเยาวชนที่มีการใช้กันอย่างแพร่หลาย ทำให้เกิดผลกระทบต่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างมาก โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนอาจขาดวิจาร์ณญาณในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และมีพฤติกรรมการใช้ที่ไม่เหมาะสม เช่น การเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว การแสดงความคิดเห็น การใช้ภาษา การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล และพบว่าผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์จำนวนมากมีพฤติกรรมการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น เช่น การนำข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นมาเผยแพร่ การใช้ภาพและข้อมูลอื่น ๆ โดยที่ผู้ใช้นั้นมิได้รับรู้และยินยอม ปัญหาการรบกวนความเป็นส่วนตัวจากการส่งข้อความชักชวนให้เข้าร่วมเครือข่ายธุรกิจขายตรง หรือการโฆษณาขายสินค้าบริการต่าง ๆ ปัญหาข้อมูลลามกอนาจาร และปัญหาการเผยแพร่ข้อมูลที่ทำให้ผู้อื่นเสื่อมเสียชื่อเสียง (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2553)

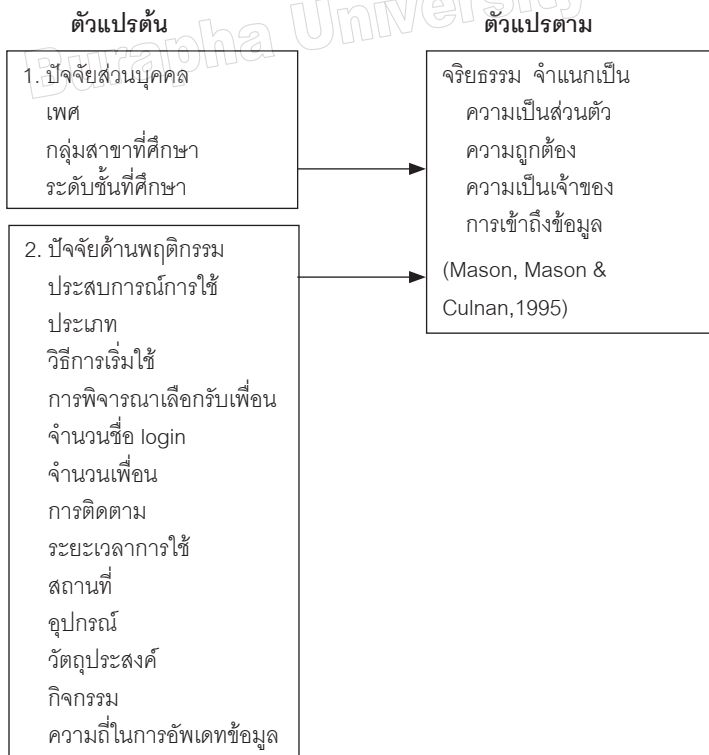
เครือข่ายสังคมออนไลน์จึงเป็นเทคโนโลยีที่มีประโยชน์ หากแต่ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้ใช้และความรับผิดชอบที่มีต่อสังคม เพราะการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์หากนำไปใช้อย่างไม่สร้างสรรค์ หรือไม่ตระหนักถึงจริยธรรมการใช้แล้ว ก็อาจส่งผลกระทบต่อผู้ใช้หรือสังคมได้ ดังนั้น นอกจากผู้ใช้จะต้องมีความรู้ ความสามารถด้านเทคโนโลยีและการเข้าถึงเครือข่ายสังคมออนไลน์แล้ว ผู้ใช้เองจะต้องตระหนักถึงจริยธรรมในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ด้วย ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา เนื่องจากเป็นกลุ่มเยาวชนที่มีทักษะการใช้เทคโนโลยีและส่วนใหญ่มีโอกาสในการเข้าใช้สังคมเครือข่ายออนไลน์ ซึ่งอาจเกิดปัญหาการใช้และขาดการตระหนักถึงจริยธรรมในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการอบรม การสอน และการให้ความรู้ด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อให้บัณฑิตสามารถป้องกันตนเอง แนะนำผู้อื่น จากการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และเป็นการส่งเสริม

ให้นักศึกษามีจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างถูกต้องและสร้างสรรค์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา
2. ศึกษาจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์
3. เพื่อเปรียบเทียบจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านพฤติกรรมของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. เนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาพฤติกรรมและจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา ดังนี้

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล โดยศึกษาด้านเพศ กลุ่มสาขาที่ศึกษา ระดับชั้นที่ศึกษา

1.2 ปัจจัยด้านพฤติกรรม ศึกษาถึงประสบการณ์ ประเภท วิธีการเริ่มใช้ การพิจารณาเลือกรับเพื่อน จำนวนชื่อ login จำนวนเพื่อน การติดตาม ระยะเวลาการใช้ สถานที่ อุปกรณ์วัตถุประสงค์ กิจกรรม และความถี่ในการอัปเดตข้อมูล

1.3 จริยธรรม จะศึกษาถึงจริยธรรมในด้านความเป็นส่วนตัว ความถูกต้อง ความเป็นเจ้าของ และการเข้าถึงข้อมูล

2. ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1-4 ภาคปกติและภาคพิเศษทุกคน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จำนวน 876 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านพฤติกรรม ตัวแปรตาม ได้แก่ จริยธรรมด้านความเป็นส่วนตัว ความถูกต้อง ความเป็นเจ้าของ และการเข้าถึงข้อมูล โดยยึดกรอบจริยธรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศตามแนวคิดของ Mason, Mason and Culnan (1995) ซึ่งแนวคิดดังกล่าวสามารถเชื่อมโยงกับจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ได้ เนื่องจากการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างหนึ่ง ที่ควรพิจารณาถึงจริยธรรมในด้านความเป็นส่วนตัว ความถูกต้อง ความเป็นเจ้าของ และการเข้าถึงข้อมูล ด้วยเช่นกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา

2. ทราบถึงระดับจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา

3. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่เหมาะสมของเยาวชน

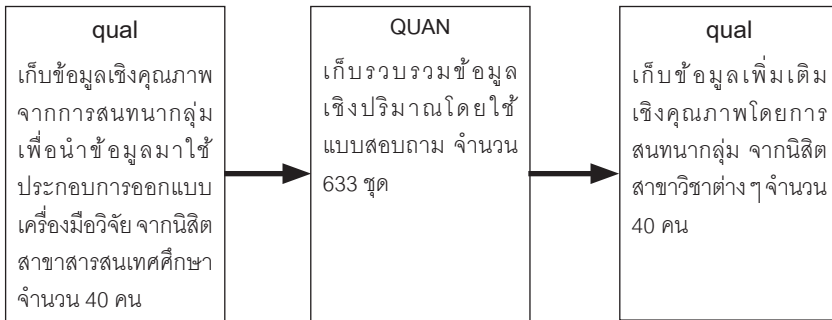
4. เพื่อเป็นข้อเสนอแนะแก่อนิสิต อาจารย์ และสถานศึกษาเกี่ยวกับจริยธรรม การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อระดับจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา
2. ปัจจัยด้านพฤติกรรมที่แตกต่างกันส่งผลต่อระดับจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงผสมผสานวิธี (Mixed-methods research) โดยศึกษาพฤติกรรมและจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 2 ส่วน ด้วยกัน คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการวิจัยเชิงปริมาณนั้นผู้วิจัยได้กำหนดประชากรที่ใช้ในงานวิจัย คือ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตบางแสน ทั้งกลุ่มภาคปกติและภาคพิเศษ ตามข้อมูลสถิติของสำนักทะเบียน ในปีการศึกษา 2556 มีจำนวน 38,364 คน จากนั้นได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการของยามานะ (Yamane, 1973) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ตามความคาดเคลื่อน 0.05% จึงได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 396 คน และนำมากำหนดกลุ่มตัวอย่างประชากร แบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional stratified random sampling) และกรณีที่คุณจะได้มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างไม่ถึง 30 คน ผู้วิจัยได้ปรับเพิ่มกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 30 คน เพื่อลดความแตกต่างของจำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่มย่อย ให้มีขนาดเหมาะสมกับการใช้สถิติแบบพาราเมตริก (Parametric statistics) ในการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ตามแนวคิด การกำหนดขนาดของกลุ่มย่อยของ แมคมิลแลน และชูแมคเกอร์ (McMillan & Schumacher, 1997, p. 176)

ภาพที่ 2 วิธีการดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพฤติกรรมและจรรยาบรรณการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า นิสิตส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขามนุษย์-สังคม ระดับชั้นปีที่ 2 ซึ่งส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากกว่า 4 ปีขึ้นไป และเมื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในด้านการใช้งาน พบว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่นิสิตเคยใช้มากที่สุด 3 อันดับ ได้แก่ เฟซบุ๊ก ยูทูบ และอินสตาแกรม

นอกจากนี้ ยังพบพฤติกรรมการใช้งานในด้านต่าง ๆ พบว่า นิสิตเริ่มใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ด้วยตนเอง โดยมีเพื่อนในชั้นเรียนอยู่ในเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งการรับเพื่อนของนิสิตจะพิจารณาจากความรู้จักและคุ้นเคยกับบุคคลนั้นอยู่ก่อนแล้ว โดยส่วนใหญ่พบว่า นิสิตจะมีเพื่อนในเครือข่ายจำนวน 100-500 คน โดยนิสิตจะใช้ชื่อในการ login เข้าระบบเพื่อใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ 1 ชื่อ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วนิสิตใช้งานที่หอพัก โดยใช้งานผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊กเป็นส่วนใหญ่ และพบว่าใช้งานเป็นเวลาประมาณ 4-5 ชั่วโมง ในช่วงเวลา 20.00-24.00 น. ซึ่งวัตถุประสงค์ในการเข้าใช้พบว่า ส่วนใหญ่ใช้เพื่อรับรู้ข่าวสาร ด้านการเรียน และใช้ติดต่อกับเพื่อน กิจกรรมที่ทำในเครือข่ายสังคมออนไลน์ คือ แสดงความรู้สึกถูกใจ เล่นเกมส์ และติดตามข่าวสาร และยังพบนิสิตมีการติดตาม (Follow) ศิลปินที่ชื่นชอบ นอกจากนี้การอัปเดตข้อมูลของนิสิตยังพบว่า ส่วนใหญ่นิสิตอัปเดตข้อมูลไม่เป็นเวลาแน่นอน โดยอัปเดตตามแต่โอกาสที่เหมาะสม

ส่วนการศึกษาด้านจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา ในด้านความเป็นส่วนตัว ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นเจ้าของ และด้านการเข้าถึงข้อมูล ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ด้านความเป็นส่วนตัว พบว่า นิสิตส่วนใหญ่ มีจริยธรรมด้านความเป็นส่วนตัวอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการกำหนดค่าความปลอดภัยในการเข้าถึงข้อมูลเป็นอันดับแรก รองลงมา มีการแยกการใช้งานเครือข่ายระหว่างเรื่องส่วนตัวและเรื่องงาน และมีการระบุข้อมูลส่วนตัวบนเครือข่ายออนไลน์ เช่น วัน/ เดือน/ ปีเกิด อายุ สถานศึกษา ที่อยู่ ตามลำดับ

2. ด้านความถูกต้อง พบว่า นิสิตมีจริยธรรมด้านความถูกต้องอยู่ในระดับมาก เนื่องจากมีพฤติกรรมที่แสดงถึงความถูกต้องในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ คือ มีความระมัดระวังการให้ข้อมูลที่ก่อให้เกิดความรุนแรงหรือขัดแย้ง เป็นอันดับ 1 รองลงมา มีความระมัดระวังการเผยแพร่ข้อความ รูปภาพ คลิปวิดีโอ ที่อาจส่งผลกระทบต่อสังคม และมีการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนทุกครั้งเมื่อรับสมาชิกในเครือข่ายสังคมออนไลน์

3. ด้านความเป็นเจ้าของ พบว่า นิสิตมีจริยธรรมด้านความเป็นเจ้าของอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากมีพฤติกรรมการแบ่งปันข้อมูล รูปภาพ คลิปวิดีโอ โดยได้รับความยินยอมจากเจ้าของก่อนเป็นอันดับ 1 รองลงมา คือ มีการแบ่งปันข้อมูล รูปภาพ คลิปวิดีโอ โดยระบุแหล่งที่มา และมีความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายลิขสิทธิ์เบื้องต้น ตามลำดับ

4. ด้านการเข้าถึงข้อมูล พบว่า นิสิตมีจริยธรรมด้านการเข้าถึงข้อมูลอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากพบว่า นิสิตมีความสามารถในการกำหนดการเข้าถึง แก้ไข ปรับปรุง และการลบข้อมูลอยู่ในระดับน้อย รองลงมา คือ มีความเข้าใจวิธีการกำหนดระดับการเข้าถึงข้อมูลของเครือข่ายน้อย และเคยเข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้อื่นนาน ๆ ครั้ง

และเมื่อเปรียบเทียบจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และพฤติกรรมของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา สรุปได้ดังนี้

1. เมื่อเปรียบเทียบจรรยาบรรณการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล คือ ปัจจัยด้านเพศ สาขาวิชา และชั้นปี พบว่า มีจรรยาบรรณการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

2. เมื่อเปรียบเทียบจรรยาบรรณการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยจำแนกตามปัจจัยด้านพฤติกรรม พบว่า ด้านประสบการณ์ ด้านวิธีการเริ่มใช้ การพิจารณาเลือกรับเพื่อน จำนวนชื่อ login จำนวนเพื่อน การติดตาม ระยะเวลาการใช้งาน ความถี่ในการอัปเดตข้อมูล มีผลต่อระดับจรรยาบรรณการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 เป็นไปตามสมมติฐาน ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับจรรยาบรรณการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิต

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่มของนิสิตระดับปริญญาตรี จำนวน 40 คน พบว่า พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตมีวัตถุประสงค์การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อติดต่อสื่อสารกับกลุ่มเพื่อนในเรื่อง การเรียน สังคม บันเทิง ฯลฯ โดยส่วนใหญ่มุ่งเน้นความสนใจในเรื่องเดียวกันในกลุ่มเครือข่าย มีการติดตาม Fan page ของกลุ่มที่มีความสัมพันธ์ทางสังคมหรืออยู่ในความสนใจของตนเอง เช่น การติดตามกลุ่ม Fan page ที่เกี่ยวข้องกับความเคลื่อนไหวภายในมหาวิทยาลัยบูรพา การตั้งกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการศึกษา โดยการแชร์ข้อมูลความรู้ เอกสารที่ใช้ประกอบการเรียน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านการศึกษามีการติดตามเรื่องที่สนใจเหมือนกัน เช่น แฟชั่น ดารานักร้อง การถ่ายภาพ เป็นต้น

นิสิตส่วนใหญ่จากกลุ่มสนทนาที่มีความคิดเห็นว่าการเข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์นั้น เป็นโลกเสมือนที่ทำให้ผู้เข้าใช้สามารถแสดงความรู้สึกดีใจ เสียใจ เศร้าใจ ได้อย่างอิสระ อีกทั้งยังช่วยทำให้บางคนมีความรู้สึกมั่นใจเพิ่มมากขึ้นเมื่อได้รับการยอมรับจากสังคมออนไลน์ เช่น มีข้อความหรือรูปภาพที่ได้รับการถูกใจ (Like) เป็นจำนวนมาก แต่ในทางตรงข้ามก็มีนิสิตบางกลุ่มที่ไม่ได้รับความสนใจในการนำเสนอข้อมูลบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ จึงทำให้ไม่สนใจและไม่ใช้เครือข่าย

ส่วนด้านจริยธรรม จากการสนทนากลุ่ม พบว่า นิสิตส่วนใหญ่ที่มีความรู้และความเข้าใจในจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ คือ มีการระมัดระวังเกี่ยวกับภาษาที่ใช้ การละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น ความถูกต้องของเนื้อหาที่นำเสนอ และระมัดระวังเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น หรือแสดงความรู้สึกถูกใจต่อรูปภาพ ข้อความ ที่อาจส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่น นอกจากนี้ นิสิตได้เสนอแนะว่าผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ควรควบคุมอารมณ์ในการเสนอข้อมูลบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ และควรมีวิจารณญาณในการรับข้อมูลข่าวสาร

เมื่อให้นิสิตแสดงความคิดเห็นเปรียบเทียบระหว่างอายุ เพศ สาขาที่ศึกษา และประสบการณ์ พบว่า เพศมีผลต่อความแตกต่างทางพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ในด้านเนื้อหา และความสนใจในการติดตามข่าวสาร และข้อมูลต่าง ๆ เช่น เพศหญิงอาจสนใจเรื่องแฟชั่น ในขณะที่เพศชายอาจสนใจเรื่องเกี่ยวกับกีฬามากกว่า ส่วนด้านอายุและสาขาที่ศึกษาไม่พบความแตกต่าง เนื่องจากกลุ่ม

นิสิตเป็นกลุ่มซึ่งมีอายุใกล้เคียงกัน และสาขาที่ศึกษาไม่ได้ทำให้พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะเป็นกลุ่มที่อยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน ดังนั้นเรื่องที่มีความสนใจจึงเป็นไปได้ในทิศทางเดียวกัน คือ ต้องการติดตามข่าวสารเป็นอันดับหนึ่ง และติดตามเรื่องเรียนรองลงมา

การอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและจรรยาบรรณการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา สามารถอภิปรายผลได้ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา ส่วนใหญ่เข้าใช้บริการเฟซบุ๊ก มากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญวิทย์ ตาน้อย (2553) และพิศมัย หาญมงคลพิพัฒน์ (2558) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในช่วงวัยเดียวกัน โดยเฟซบุ๊กสามารถสนองตอบการใช้งานได้ในหลายลักษณะ เช่น การแชร์ การแชท การโพสต์ข้อมูลต่าง ๆ บนเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้อย่างสะดวก และยังพบงานวิจัยของ ปกวิชานิติพรมงคล (2555); ทัดธนันท์ พุ่มนุช (2555) และภัทรา เรืองสวัสดิ์ (2553) ที่ศึกษาการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์กับกลุ่มคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า มีความนิยมเข้าเครือข่ายเฟซบุ๊กมากที่สุดเช่นเดียวกัน

ด้านความถี่ในการเข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ พบว่า นิสิตส่วนใหญ่ใช้งานมากที่สุดในช่วงเวลา 20.00-24.00 น. ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิศมัย หาญมงคลพิพัฒน์ ที่พบว่า นิสิตหลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ก็เข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากที่สุดในช่วงเวลาเดียวกัน เป็นที่สังเกตได้ว่า ในช่วงเวลาดังกล่าวอาจเป็นช่วงเวลาที่เสร็จสิ้นจากการเรียน และภารกิจประจำวันอื่น ๆ จึงเป็นช่วงเวลาที่นิสิตส่วนใหญ่เข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

ด้านวัตถุประสงค์การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ พบว่า นิสิตส่วนใหญ่เข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการรับรู้ข่าวสารเป็นอันดับ 1 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญวิทย์ ตาน้อย (2553) ซึ่งพบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มีจุดประสงค์ในการเข้าใช้เพื่อรับรู้ข่าวสารเช่นเดียวกัน

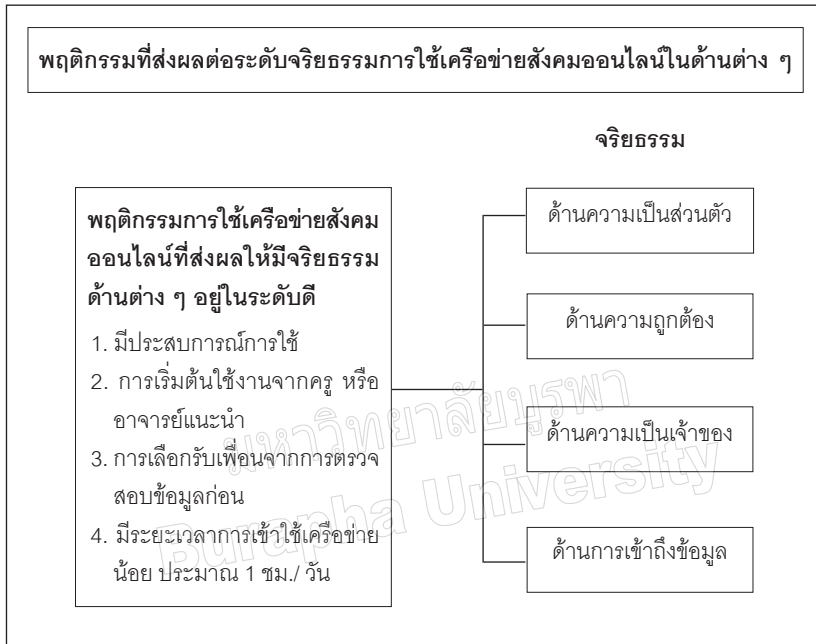
อาจเป็นเพราะในสังคมปัจจุบัน ผู้คนนิยมสื่อสาร และส่งข้อมูลข่าวสารบนเครือข่ายออนไลน์ ทำให้สามารถติดตามข่าวสารได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง

2. จริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า นิสิตมีจริยธรรมด้านความถูกต้องอยู่ในระดับมาก ด้านความเป็นส่วนตัว และด้านความเป็นเจ้าของนิสิตมีจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการเข้าถึงข้อมูล นิสิตมีจริยธรรมอยู่ในระดับน้อย

3. เมื่อเปรียบเทียบจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านพฤติกรรมของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ อายุ สาขาวิชา และชั้นปี มีพฤติกรรมและจริยธรรมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยาช่า มะหะมาน ฉันทนา วิริยะเวชกุล และเลิศลักษณ์ กลิ่นหอม (2557) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคฉะเชิงเทรา พบว่า นักศึกษาที่มีชั้นปีต่างกันมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านประสบการณ์การเข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์พบว่า นิสิตที่มีประสบการณ์ในการเข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากกว่า 4 ปีขึ้นไป จะมีระดับจริยธรรมในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nosko, et al. (2010) พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานมีผลต่ออารมณ์เปิดเผย ข้อมูลที่เป็นส่วนตัว สอดคล้องกับการสนทนากลุ่มที่นิสิตร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นว่า ประสบการณ์การทำงานเครือข่ายสังคมออนไลน์มีผลต่อระดับจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

จากผลการวิจัยจึงสรุปได้ว่า นิสิตมีพฤติกรรมการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อาจเป็นเพราะช่วงวัย กิจกรรม ความสนใจ ความต้องการในการค้นคว้า และความต้องการข้อมูลข่าวสารมีลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมที่มีผลต่อจริยธรรมการเข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แล้วนั้น พบว่า นิสิตที่มีประสบการณ์การใช้งานมากกว่าจะมีระดับจริยธรรมมากกว่านิสิตที่มีประสบการณ์การใช้งานน้อย

นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในหลายประเด็น ส่งผลต่อระดับจริยธรรมในด้านการเข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 พฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อระดับจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

สรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในด้านต่าง ๆ สังเกตได้ว่าพฤติกรรมการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์กับจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ทั้ง 4 ด้าน โดยพบว่า นิสิตที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์โดยมีครู/อาจารย์ และครอบครัวคอยให้คำแนะนำนั้น สามารถใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างมีจริยธรรมมากกว่ากลุ่มที่ใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยาช่า มะหะมาน ฉันทนา วิริยะเวชกุล และเลิศลักษณ์ กลิ่นหอม (2557) พบว่า นักศึกษาที่ได้เรียนรายวิชาที่มีการสอนเกี่ยวกับเรื่องจริยธรรมในระบบสารสนเทศและการปลูกฝังการใช้งานระบบสารสนเทศอย่างถูกต้องจะมีระดับจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ดีกว่านักศึกษาในกลุ่มอื่น ๆ จึงสรุปได้ว่า ครู/อาจารย์ และครอบครัวเป็นกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมและจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา ระดับปริญญาตรีที่ใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากผลการวิจัยพฤติกรรมและจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะต่อนิสิต

1. ควรส่งเสริมให้นิสิตที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ได้รับความรู้ด้านจริยธรรมให้มากขึ้น เพื่อให้ นิสิตมีพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ไปในทางที่เหมาะสม
2. กลุ่มเพื่อนนิสิตเองสามารถช่วยกันตักเตือน และแนะนำให้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ไปในทางที่เหมาะสมได้

ข้อเสนอแนะต่ออาจารย์

1. ควบคุมครัว ครู/อาจารย์ หรือเพื่อนที่มีประสบการณ์การใช้งานมาก่อน หรือบุคคลรอบข้าง ควรให้คำแนะนำการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ไปในทางที่เหมาะสม
2. ควรให้นิสิตที่มีประสบการณ์การใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ร่วมกันแบ่งปันความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน

ข้อเสนอแนะต่อมหาวิทยาลัย

1. มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีรายวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น การประเมินสารสนเทศที่ได้รับจากเครือข่ายสังคมออนไลน์ การนำเสนอสารสนเทศบนเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสม เพื่อให้ นิสิตมีโอกาสเรียนรู้การใช้งานอย่างเป็นระบบ และมีจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์
2. มหาวิทยาลัยควรกำหนดนโยบายการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์สำหรับ นิสิตอย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดแนวทางการใช้บริการที่เหมาะสม เช่น ห้ามใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในชั้นเรียน ควรระมัดระวังการแสดงความคิดเห็นที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง และความรุนแรงบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ ควรรับผิดชอบต่อการโพสต์ การแชร์ข้อความ รูปภาพ และการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ บนเครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- ขวัญวิทย์ ตาน้อย. (2553). พฤติกรรมการใช้งานสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- คณาธิป ทองรวีวงศ์. (2553). มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว: ศึกษากรณีการรบกวนสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวจากการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- ทัศนันท์ พุ่มนุช. (2555). การศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมเพื่อพัฒนาในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานครปฐม. *Veridian E-Journal, Su, 5(1)*, 523-540.
- ปณิชา นิตีพรมงคล. (2553). พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร. การศึกษาค้นคว้าอิสระนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการประชาสัมพันธ์, คณะนิเทศศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- พิศมัย หาญมงคลพิพัฒน์. (2558). พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตหลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. ใน *การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6 มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่*. สงขลา: มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่.
- ภัทรา เรืองสวัสดิ์. (2553). รูปแบบการดำเนินชีวิต และพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร. รายงานโครงการเฉพาะบุคคลวารสารศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการการสื่อสารองค์กร, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ยาชา มะหะมาน ฉันทนา วิริยะเวชกุล และเลิศลักษณ์ กลิ่นหอม. (2557). พฤติกรรมเชิงจริยธรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคฉะเชิงเทรา. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*, เข้าถึงได้จาก www.indeed.kmitl.ac.th/journal/file/522_edit.doc
- วิยะดา ลูติมีช. (2554). เครือข่ายสังคมออนไลน์: แนวโน้ม ปรากฏการณ์ และจริยธรรม. *วารสารนักบริการ*, 30(4), 150-156.

- ศิริพร กนกชัยสกุล. (2553). เครือข่ายสังคมออนไลน์. *วารสารนักบริหาร*, 30(1), 29-32.
- สุมาวลี ศาลาสุข. (2551). การเติบโตของสังคมออนไลน์: พฤติกรรมที่แปรเปลี่ยนของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต. *สารเนคเทค*, 15(80), 51-54.
- Marketingcharts.com. (2012). *Top 10 Social networking website & forums*. Retrieved April 9, 2012, from <http://www.marketingcharts.com/interactive/top-10-social-networking-websites-forums-march-2012-21698/>
- Mason, R. O., Mason, F.M., & Culnan, M. J. (1995). *Ethics of information management*. thousand Oaks, CA: Sage Publication.
- McMillan, J. H., & Schumacher, S. S. (1997). *Research in education: A conceptual introduction*. New York: Longman.
- Nosko, A., Wood, E., & Molema, S. (2010). All about me: Disclosure in online social networking profiles: The case of facebook. *Computers in Human Behavior*, 26(3), 406-418.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3 rd ed). New York: Harper and Row.
- Young, K. (2009). Online social network: An Australian perspective. *International Journal of Emerging Technologies and Society*, 7(1), 39-57.